

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ: 249-251 — ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ:
Τὰ γλυπτὰ τοῦ Μουσείου Τεγέας 258-259· Δωρεές πρὸς
τὴν Ἐταιρεία 259· Ἡ Σχολὴ Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς
Τέχνης 260-263 — ΕΠΕΤΕΙΟΙ: 253 — ΕΓΚΩΜΙΑ: Σωτή-
ριος Δάκαρνης 252-253· Ὁ Σωτήρης Δάκαρνης ὡς ἱστορικὸς
καὶ ἐπιγραφικὸς 254-257 — ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ: Τὸ
συμπόσιον τοῦ Καράνου 264-270

Ὁ Μέντωρ, Δελτίο τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας,
ἐκδίδεται τὸν Ἀπρίλιο, Ἰούνιο, Ὀκτώβριο καὶ Δεκέμβριο κάθε ἔτους
μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως.

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Κλειῶ Δάκαρη

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, Πανεπιστημίου 22, 106 72 Ἀθήναι, Fax (01) 3644 996

ISSN 1105-7181

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 40

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1996

Πρὸς τοὺς ἐταίρους

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ι. ΔΑΚΑΡΗΣ

(1916-1996)

Ἡ δυσμενὴς διάθεση ποὺ ὑπάρχει ἀπέναντι στὰ ἀρχαῖα καὶ τὴν παράδοση ἐκ μέρους μεγάλης μερίδας τῆς κοινωνίας, τουλάχιστον ἐκ μέρους τῆς πλειονότητος τῶν ἀνθρώπων ποὺ κυριαρχοῦν στὰ πράγματα, κάνει βαρύτερη τὴν ἀπώλεια ἐκείνων ποὺ ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους στὴν ἀνάπτυξη τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ στὴν ἐρμηνεία τοῦ παλαιότερου.

Ὁ θάνατος τοῦ Σωτηρίου Δάκαρη στὶς 6 Δεκεμβρίου εἶναι ἀπώλεια γιὰ τοὺς νεωτέρους του, ἀπώλεια γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὡς φοιτητὴς συνεργάστηκε μὲ τὸν Χρῆστο Καροῦζο σὲ ἀνασκαφὴ στὴ Νάξο. Διορίστηκε Ἐπιμελητὴς τῶν Ἀρχαιοτήτων στὶς 2 Σεπτεμβρίου 1949, ἔγινε Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων στὶς 9 Ἰανουαρίου 1962, καὶ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν Κλάδο στὶς 3 Δεκεμβρίου 1965 γιὰ νὰ καταλάβει τὴ θέση τοῦ καθηγητῆ τῆς ἀρχαιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἰωαννίνων. Στὶς 7 Ἰανουαρίου 1968 ἀπολύθηκε βάνανσα ἀπὸ τὴ θέση του, στὴν ὁποία ἐπανῆλθε μετὰ τὴν πτώση τῆς δικτατορίας, τὸ 1974. Ἀποχώρησε τὸ 1983.

Ἐξ ἀρχῆς ἀφιέρωσε τὶς δυνάμεις του στὴν ἔρευνα καὶ τὴ μελέτη τῶν μνημείων τῆς Ἠπείρου. Στὴ Δωδώνη ἀφιέρωσε τὸ καλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του. Ὑπῆρξε συνεργάτης τοῦ Δημητρίου

Εὐαγγελίδη, ὁ ὁποῖος συνέχιζε τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Κωνσταντίνου Καραπάνου, καὶ τοῦ Γεωργίου Σωτηριάδη. Ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Εὐαγγελίδη, τὸ 1959, ἀνέλαβε ὁ Σωτήρης Δάκαρης μόνος τὴν ἀνασκαφὴ καὶ αὐτὸς ἔδωσε πρῶτος τὴν πραγματικὴ εἰκόνα τοῦ μεγάλου ἱεροῦ τῆς Ἡλείρου μὲ τὴ θεμελιώδη μελέτη του ποὺ ἀποτελεῖ ὀλόκληρο τὸν τόμο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1959.

Τοῦτες οἱ πρόχειρες γραμμὲς γράφονται βιαστικά, ἀποτελοῦν μιὰ θλιβερὴ ἀγγελία. Τὸ μεγάλο ἔργο τοῦ Σωτηρίου Δάκαρη, ἐρευνητικὸ, διδακτικὸ καὶ διοικητικὸ —μνημόνευσα ἀπὸ τὸ ἔργο αὐτὸ μόνον τὴ Δωδώνη—, χρειάζεται χρόνο καὶ ἔκταση γιὰ νὰ περιγραφῆ. Ὅσοι ὅμως γνώρισαν τὸν Σωτήρη Δάκαρη καὶ τὸ ἔργο του αἰσθάνονται ὅτι χάθηκε ἓνας ἀπὸ τοὺς στυλοὺς τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης.

Β.Χ.Π.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΔΑΚΑΡΗΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία θρηνεῖ σήμερα τὴν ἀπώλεια ὄχι ἀπλῶς ἐνὸς ἐξέχοντος ἐταίρου της, ἀλλὰ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς στύλους της. Ὁ Σωτήρης Δάκαρης ἀνήκει στὴν ομάδα τῶν νέων ἀρχαιολόγων ποὺ μπῆκαν μὲ διαγωνισμό στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τὰ δύσκολα μεταπολεμικὰ χρόνια καὶ ἐπετέλεσαν μὲ ἐλάχιστα μέσα καὶ μέσα σὲ ἀντίξοες συνθήκες ἕνα τεράστιο ἔργο γιὰ τὴν ἀποκάλυψη, προστασία καὶ μελέτη τῶν καταλοίπων τοῦ παρελθόντος μας. Στὴν ομάδα αὐτὴ ἀνήκαν ἐπίσης ὁ Σεραφεῖμ Χαριτωνίδης, ὁ Μανόλης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Δημήτρης Θεοχάρης, γιὰ νὰ ἀναφερθῶ μόνο σὲ τεθνεῶτες. Ὁ Δάκαρης οὐσιαστικὰ ἴδρυσε τὴν Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Ἰωαννίνων, τῆς ὁποίας γιὰ χρόνια ἦταν ὁ μόνος ὑπάλληλος. Μὲ τὴν δράση καὶ τὰ δημοσιεύματά του σφράγισε πραγματικὰ τὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα τῆς Ἠπείρου. Διηύθυνε ἐπὶ δεκαετίες τὶς ἀνασκαφὲς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀφ' ἐνὸς στὴν Δαδώνη, τὴν ἔρευνα τῆς ὁποίας προώθησε μὲ πλῆθος δημοσιευμάτων ὅπου περιέχονται νέες ἐρμηνεῖες, καὶ ἀφ' ἑτέρου στὸ Νεκρομαντεῖο τοῦ Ἀχέροντος, ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Ἠπείρου, ποὺ αὐτὸς ἀποκάλυψε καὶ ἀνέδειξε. Δὲν πρόλαβε νὰ στήσῃ τὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῶν Ἰωαννίνων, ποὺ θεμελιώθηκε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ ἔργο τῆς Ἐφορείας ὅταν βελτιώθηκαν οἱ συνθήκες στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία, λόγῳ τῆς ἐκλογῆς του στὴν ἔδρα τῆς Ἀρχαιολογίας τῆς νεοσύστατης Φιλοσοφικῆς Σχολῆς —Τμήματος τότε— τῆς γενετείας του.

Ἐγὼ προσωπικὰ κλαίω τὸν σεβαστὸ καὶ πολυαγαπητὸ φίλο, ποὺ συνεργάστηκε ἀρμονικότερα μὲ τὴν διάδοχό του στὴν διεύθυνση τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Ἰουλία Βοκοτοπούλου καὶ μὲ μένα καὶ μᾶς βοήθησε ποικιλοτρόπως στὰ πρῶτα μας βήματα στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία, τὸν εὐπατρίδη καὶ ἐξαίρετο οἰκογενειάρχῃ, ποὺ τὸ σπίτι του ἦταν πάντα ἀνοικτὸ στὴν

[Ἐπικήδειος λόγος ποὺ ἐκφωνήθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Ἰωαννίνων στίς 8 Δεκεμβρίου 1996.]

σύζυγό μου καὶ σὲ μένα, καὶ μάλιστα σὲ ὄρες χαλεπὲς γιὰ τὴν πα-
τρίδα καὶ γιὰ τὸν ἴδιο. Τὰ Γιάννενα δὲν εἶναι πιά τὰ ἴδια γιὰ μένα
χωρὶς τὸν κύριο Σωτήρη καὶ τὴν κυρία Ἰλίκη.

Καλὸ κατευόδιο, Σωτήρη. Τὸ μνημεῖο ποὺ θὰ κρατήσῃ ἄ-
σβεστη τὴν μνήμη σου εἶναι ἡ ἀγαπημένη σου Δωδώνη, μὲ τὴν
ὁποία ἀποτύπωσες γιὰ πάντα τὴν σφραγίδα σου στὴν ἡπειρω-
τικὴ ἀρχαιολογία.

Π.Λ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ

Συμπληρώθηκαν ἐφέτος τριάντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπώλεια
τριῶν συνεργατῶν τῆς Ἑταιρείας, τοῦ Κωνσταντίνου Ρω-
μαίου († 6 Αὐγούστου 1966), τοῦ Σωκράτη Κουγέα († 28
Σεπτεμβρίου 1966) καὶ τοῦ Σεραφεῖμ Χαριτωνίδη († 20
Ἰουλίου 1966).

ΕΓΚΩΜΙΑ

Ο ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΑΚΑΡΗΣ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟΣ

Ένα πολὺ μεγάλο μέρος τῆς ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος τοῦ Σωτήρη Δάκαρη εἶναι ἀφιερωμένο στὴν ἱστορία καὶ τὶς ἐπιγραφὰς τῆς ἀρχαίας Ἑπείρου.

Μὲ ἐξαιρέση, ἴσως, τὴν ἐποχὴ τοῦ Πύρρου, οἱ μαρτυρίες τῶν ἱστορικῶν γενικὰ γιὰ τὴν Ἑπειρο εἶναι λιγοστὲς καὶ ἀναφέρονται ἐπιλεκτικὰ κυρίως στὶς σχέσεις τῶν Ἑπειρωτῶν μὲ τὸ μακεδονικὸ βασίλειο, τὴν αἰτωλικὴ συμπολιτεία, καθὼς ἐπίσης μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ τοὺς Ρωμαίους. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ συσχετισμὸς τῶν ἱστορικῶν συγγραφέων μὲ τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, καὶ κυρίως τὰ ἐπιγραφικὰ, προκειμένου γιὰ τὴν ἔρευνα τόπων ὅπως ἡ Ἑπειρος εἶναι αὐτονόητος.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα ἤδη ἔργα του οἱ μαρτυρίες τῶν ἱστορικῶν ἀναλύονται κριτικὰ καὶ μὲ πολλὰ λεπτομέρειες. Ἔτσι, τὸ 1964, στὸ πρῶτο βιβλίον ποὺ πραγματεύεται τὴν ἀνασκαφὴ (ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸν Εὐαγγελίδη καὶ τὸν ἴδιον) τῆς ἱερᾶς οἰκίας, τῆς κατοικίας, δηλαδὴ, τοῦ Δία καὶ τῆς Διώνης στὴ Δωδώνη, ἡ μελέτη τῶν οἰκοδομικῶν φάσεων καὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων ἐπεκτείνεται στὴν εὐρύτερη καὶ ἐν πολλοῖς ἄγνωστη ἱστορία τῆς περιοχῆς, ἀφοῦ τὸ κεντρικὸ αὐτὸ κτίριον τῆς δωδωναίας θεολογίας καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλο τὸ ἱερὸ ἀποτελέσαν τὸ κέντρο τῆς ἡπειρωτικῆς ἱστορίας.

Τὴν ἴδια χρονία δημοσιεύθηκε ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ *Οἱ γενεαλογικοὶ μῦθοι τῶν Μολοσσῶν*. Στὸ βιβλίον αὐτὸ μῦθοι καὶ πραγματικότητα, παραδόσεις καὶ ἱστορικὰ γεγονότα συνδέονται γιὰ νὰ ἐξηγηθοῦν πολιτικὲς ἐπιρροές, «ἐθνικὰ» σχέδια καὶ ἐπιδιώξεις τῶν Μολοσσῶν.

[Τὸ ἄρθρον ποὺ δημοσιεύεται ἐδῶ ἀποτελέσει ὁμιλία τῆς γράφουσας στὸ Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων τὸν Μάρτιον τοῦ 1995, κατὰ τὴν τελετὴν ἐπίδοσης στὸν Σωτήρη Δάκαρη τοῦ τιμητικοῦ τόμου *Φηγάς*.]

Ἐξάλλου, σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα ἄρθρα του, τὸ 1956, συσχετίζει τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, τὶς μαρτυρίες τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τὶς ἐπιγραφὲς προκειμένου νὰ προτείνει τὴν ταύτιση τῆς ἀκρόπολης καὶ τῶν ἀρχαίων λειψάνων στὸ Γαρδικί, κοντὰ στὴ Λαψίστα, μὲ τὴν ἀρχαία Πασσαρώνα, τὴν πρωτεύουσα τῶν Μολοσσῶν, ὅπου καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀρηίου Διός. Αὐτὴ τὴν φορά, ὁ συσχετισμὸς μιᾶς ἐπιγραφῆς ποὺ βρέθηκε ἐκεῖ μ' ἓνα στίχο τῶν *Ἰκετίδων* τοῦ Εὐριπίδη τὸν ὀδηγοῦν στὴν πρόταση ὅτι στὴν Πασσαρώνα πρέπει νὰ πρωτοπαρουσίασε ὁ τραγικὸς τὴν τραγωδία του *Ἀνδρομάχη*. Ἔτσι, ἡ ταύτιση τοῦ Γαρδικιοῦ μὲ τὴν Πασσαρώνα γίνεται ὄχι ἀπλῶς θελκτικότερη ἀλλὰ καὶ βεβαιότερη.

Στὴ γνωστὴ σειρὰ τοῦ Κέντρου Οἰκιστικῆς Δοξιάδης δημοσιεύει, σὲ δύσκολα καὶ πικρὰ χρόνια, δύο τόμους, ἓναν γιὰ τὴ Θεσπρωτία καὶ ἓναν γιὰ τὴν Κασσωπαία καὶ τὶς ἀποικίες της. Τὰ δύο αὐτὰ βιβλία, γραμμένα μέσα στὰ καθορισμένα πλαίσια αὐτῆς τῆς σειρᾶς, συγκεντρώνοντας, δηλαδή, κάθε μαρτυρία τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀνθρώπινου περιβάλλοντος, ἀποτελοῦν οὐσιαστικὰ τὰ μόνον ἐπιστημονικὰ συνθετικὰ ἔργα γι' αὐτὲς τὶς περιοχὲς.

Στὰ ἐπόμενα ἄρθρα καὶ μελέτες του δὲν εἶναι λίγα τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα, οἱ πόλεις καὶ τὰ πολίσματα ἢ ἀκόμη ἀρκετὰ ἡπειρωτικὰ φύλα, τὰ ὁποῖα ταυτίζει ἢ παρουσιάζει γιὰ πρώτη φορά. Αὐτὸ εἶναι, κυρίως, καρπὸς μιᾶς ἄλλης, συγγενοῦς καὶ ἰδιαίτερα ἀγαπητῆς του ἐνασχόλησης, ἡ ὁποία τοῦ ἀπέφερε ἰδιαίτερη ἀναγνώριση: τῆς μελέτης τῶν ἐπιγραφῶν.

Ἔτσι, σὲ ἓνα ἄρθρο του στὴν *AE* 1957 ἀναλύει μία ἐπιγραφή ποὺ ἀναφέρει ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἡπειρωτικῶν φύλων. Αὐτὸ τοῦ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ μελετήσει τὶς περιοχὲς ὅπου αὐτὰ ἦσαν ἐγκατεστημένα, τὶς ὀνομασίες τῶν φύλων αὐτῶν, πάντα σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ἄλλες ἐπιγραφές. Ὁ ἴδιος ἐπιγράφει αὐτὸ τὸ ἄρθρο, ἀπλά, «Συμβολὴ εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς ἀρχαίας Ἠπείρου». Ἡ ἔγκυρη κριτικὴ τοῦ *BullÉp* 1962 τὸ θεωρεῖ, ὥστόσο, «μία λεπτομερῆ ἐθνολογικὴ μελέτη, ἡ ὁποία ἀνακινεῖ πολλὰ σπουδαῖα προβλήματα τῆς ἱστορίας τῆς Ἠπείρου».

Στὰ ΠΑΕ 1969, ἀνάμεσα στὰ πλούσια ἐπιγραφικὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν του στὴ Δωδώνη, μία καὶ μόνον ἐπιγραφή ἔρχεται νὰ μᾶς γνωρίσει δύο νέα ἠπειρωτικὰ φύλα.

Τὴ βαθιὰ του γνώση τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν βλέπουμε ἀκόμη μία φορὰ καὶ στὰ σύντομα σχόλια μιᾶς ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τὴ Δωδώνη στὰ πλαίσια τῆς ἔκθεσης ἀνασκαφῶν στὸ Ἔργον 1968. Ἀναγνωρίζει καὶ ταυτίζει τὸν ἀναφερόμενο Χάροπα, γιὸ τοῦ Μαχάτα, Θεσπρωτὸν Ὀπατόν, μὲ τὸν γνωστὸ ἀπὸ τὸν Πολύβιο πολιτικὸ Χάροπα τὸν πρεσβύτερο, γιὰ τὸν ὁποῖο γνωρίζαμε μόνον τὸ ὄνομά του καὶ τὸν ὁποῖο οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ θεωροῦσαν Χάονα καὶ ὄχι Θεσπρωτό. Μία νέα ἐπιγραφή ποὺ βρέθηκε πολὺ μακριὰ, στὸ Κούριο τῆς Κύπρου, ἀπέδειξε, σύμφωνα μὲ τὰ σχόλια τοῦ Christian Habicht τὸ 1976, ὅτι ὁ Μαχάτας καὶ ἡ οἰκογένειά του ἦσαν, πράγματι, Θεσπρωτοί, δικαιώνοντας συγχρόνως τὴν πρόταση τοῦ Δάκαρη.

Ἐκτός, ὅμως, ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐπιγραφικοῦ του ἔργου, ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἤθελε νὰ τὸ σκιαγραφήσει ἀντικειμενικὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσει καὶ τὴν ὀρθὴ τεχνικὴ παρουσίαση τῶν ἐπιγραφικῶν κειμένων —θέμα οὐσίας—, τὴ χρήση τοῦ ἐκτύπου, τὴ χρήση τῆς σωστῆς βιβλιογραφίας, τὴν ὁποία, ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα ποὺ ἀναφέρθηκαν, φαίνεται ὅτι κατέχει σὲ βάθος. Ἀκόμη καὶ στὶς σύντομες ἐκθέσεις ἀνασκαφῶν τὰ ἐπιγραφικὰ του σημειώματα χαρακτηρίζονται ἀπὸ μέθοδο καὶ κριτικὴ ἀσυνήθιστη γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα.

Μπροστὰ στὸ ἱστορικὸ καὶ ἐπιγραφικὸ αὐτὸ ἔργο, ποὺ προσεγγίστηκε ἐδῶ μὲ ἐξαιρετικὴ συντομία, μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀναρωτηθεῖ: Τί εἶναι πραγματικὰ ὁ Δάκαρης; Ἀρχαιολόγος ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἱστορία ἢ ἱστορικὸς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀρχαιολογία; Κάποιος μπορεῖ νὰ πεῖ, καὶ γιατί ὄχι, ὀρθά: καὶ τὰ δύο μαζί. Κάποιος, πάλι, ποὺ δὲν ἀγαπᾷ καὶ πολὺ τὶς ἐτικέτες, μπορεῖ νὰ πεῖ: τίποτε ἀπὸ τὰ δύο, καὶ νὰ τὸ δικαιολογήσει λέγοντας ὅτι ὁ Δάκαρης ἦρθε ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὶς ἀρχαιότητες τῆς Ἡπείρου σὲ μία ἐποχὴ ποὺ μόλις ἄρχιζε ἡ συστηματικὴ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα τῆς εὐρύτερης περιοχῆς ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία. Σὲ μία πάντα δύσβατη περιοχὴ, ποὺ ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα κέντρα τῆς ἀρχαιότητος ποὺ χάραζαν πολιτικὴ, ποὺ

ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὰ κέντρα ποὺ δημιουργοῦσαν τέχνη, τὴ μεγάλη τέχνη. Δηλαδή σὲ μία περιοχὴ ποὺ δὲν ἔδωσε πολλὰ καὶ σημαντικὰ εὐρήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ὅμως, ἡ Ἡπειρος, ὅπως καὶ κάθε ἑλληνικὴ περιοχὴ, εἶχε τὰ δικά της γραπτὰ, τὰ ὁποῖα συγγράφουν τὴ δική της ἱστορία καὶ ἀποτυπώνουν στὴν πέτρα τὸν δημόσιο καὶ ἰδιωτικό της βίον στὸ διάβα τῶν αἰῶνων. Ὁ Δάκαρης εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ φέρει στὸ φῶς πλῆθος τέτοιων σημαντικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τὶς μελέτησε μὲ τρόπο ποὺ δημιούργησε ὑποδομὴ. Εἶναι, λοιπόν, νομίζω, ὁ Δάκαρης ἓνας εὐτυχῆς πρωτοπόρος τῆς ἠπειρωτικῆς ἀρχαιολογίας.

ΒΑΣΑ ΚΟΝΤΟΡΙΝΗ

Ἡ Académie des Inscriptions et Belles Lettres τοῦ Institut de France κατὰ τὴ συνεδρία τῆς 20 Δεκεμβρίου 1996 ἐξέλεξε ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας κ. Βασίλειο Χ. Πετράκο.

Ἔργα καὶ ἡμέραι

Τὰ γλυπτὰ τοῦ Μουσείου Τεγέας

Οἱ ἑταῖροι καὶ οἱ φιλόραχοι ἔχουν παρατηρήσει ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἐπανελάβε τὴν ἔκδοση τῶν ἐπιστημονικῶν ὁδηγῶν τῶν ἀρχαίων τόπων καὶ τῶν μουσείων τῆς Ἑλλάδος. Σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου δὲν εἶναι οἱ νέοι ὁδηγοὶ νὰ παραβληθοῦν πρὸς ἐκείνους ποὺ ἦδη κυκλοφοροῦν. Ἀντίθετα, πρὸς τὸ παρὸν τὰ μεγάλα τουριστικὰ κέντρα ἀφήνονται ἔξω ἀπὸ τὸ πρόγραμμα ποὺ ἔχει καταρτιστῆ. Ἐπιδιώξῃ μας εἶναι νὰ συνταχθοῦν μικρὲς μονογραφίες γιὰ λιγότερο συχναζόμενους τόπους, σημαντικούς ἀπὸ ἄποψη ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ, οἱ ὁποῖες νὰ ἀποτελοῦν οὐσιαστικὴ συμβολή.

Ὁ δεῦτερος ὁδηγὸς τῆς νέας προσπάθειας τῆς Ἑταιρείας εἶναι γιὰ ἓναν σπουδαῖο τόπο τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔχει τίτλο «Τὰ γλυπτὰ τοῦ Μουσείου Τεγέας». Συγγραφεὺς εἶναι ἡ ἀρχαιολόγος κυρία Ἀλκμήνη Σταυρίδου, συνεργάτις ἐπὶ ἔτη τῆς Συλλογῆς Γλυπτῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Ἡ κυρία Σταυρίδου ἀσχολεῖται κυρίως μὲ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλυπτικὴ, μάλιστα τῶν χρόνων τῆς ρωμαιοκρατίας, καὶ ἀρκετὲς μελέτες τῆς ἔχουν δημοσιευτῆ στὴν *Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα*. Ἐχοντας ἀσχοληθῆ εἰδικὰ μὲ τὴν Τεγέα, συνέταξε τὸν κατάλογο τῶν γλυπτῶν τῆς ἔκθεσης τοῦ ἐκεῖ μουσείου, τὸ ὁποῖο, ὅπως πολλὰ ἄλλα, εἶναι δημιούργημα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ὁ κατάλογος αὐτὸς τοῦ μουσείου ἔλειπε ἀπὸ τὴ βιβλιογραφία, καὶ ἐλπίζουμε ὅτι καὶ ἄλλοι ἀρχαιολόγοι θὰ μιμηθοῦν τὴν κυρία Σταυρίδου γιὰ μουσεῖα τοῦ ἐνδιαφέροντός τους.

Ὁ τίτλος τοῦ νέου μας βιβλίου δὲν καλύπτει πλήρως τὰ περιεχόμενά του, γιατί ἡ κυρία Σταυρίδου περιλαμβάνει, πλὴν τῶν γλυπτῶν τῆς ἔκθεσης τοῦ μουσείου ποὺ συνοδεύονται ἀπὸ πολλὲς φωτογραφίες, καὶ τὴν ἱστορία καὶ τὴν τοπογραφία τῆς ἀρχαίας Τεγέας. Τὸ βιβλίο ἀρχίζει μὲ τὰ «Τεγεατικά» τοῦ περιηγητῆ Πausanias καὶ ἀκολουθοῦν (σελ. 23-44) κεφάλαια ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἱστορία τῆς Τεγέας: μυθολογικά, οἱ δῆμοι καὶ οἱ λατρεῖες τῆς Τεγέας, πολίτευμα καὶ ὀχύρωση, ἡ Τεγέα στὴ μυθολογία, πόλεμοι μὲ τὴ Σπάρτη, πόλεμοι ἀπὸ τὸν 5ο ἕως τὸν 1ο π.Χ. αἰ., μουσικὴ, ποίηση, θεάτρα, ἀγῶνες, μνημεῖα, νομίματα, ἡ Τεγέα στὴ

χριστιανική περίοδο, ή Τεγέα γίνεται τὸ Νύκλι, Φραγκοκρατία, Τουρκοκρατία, διοικητική διαίρεση, τὸ μουσεῖο, ὁ γλύπτης Σκόπας καὶ ἡ τέχνη του, ναοὶ τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Τεγέα, ὁ μῦθος τοῦ κάπρου τῆς Καλυδῶνας, ὁ μῦθος τοῦ Τηλέφου, ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ βωμὸς, τὰ ἀναθήματα, γλυπτὰ τῆς Τεγέας στὴν Ἀθήνα, ἀφιέρωμα τῆς Λαοδίκης, ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ ὠραίου βιβλίου, τοῦ ὁποῖου τὴν καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια εἶχε ἡ κυρία Λούση Μπρατζιώτη, κατατοπίζονται πλήρως γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὴ μυθολογία τῆς Τεγέας καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῶν ἀνασκαφῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ τίς φωτογραφίες ποὺ περιέχονται στὸ βιβλίο, τὰ ὠραῖα σχέδια τῆς μεγάλης γαλλικῆς δημοσίευσης τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, κατόψεις, τομῆς καὶ ἀναπαραστάσεις, σὲ ἐξαιρετὴ ἀπόδοση, ἀποτελοῦν πραγματικὴ προσφορὰ καθὼς ἡ δημοσίευση τοῦ ναοῦ (1924) εἶναι ἀπὸ πολὺ καιρὸ δυσεύρετη.

B.X.Π.

Δωρεὲς πρὸς τὴν Ἑταιρεία

Προσέφεραν ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας:

Ὁ κύριος Πάρις Τσιτούρας στὴ μνήμη τῆς συζύγου του Ἑλένης Θεοχαράκη Τσιτούρα († 7 Σεπτεμβρίου 1995).

Ἡ συνεργάτις τῆς Ἑταιρείας κυρία Γιούλη Ζουμπούλη.

Ὁ κύριος Παναγιώτης Ἀγγελόπουλος, Πρόεδρος τῆς «Χαλυβουργικῆς».

Στὴ μνήμη Σωτηρίου καὶ Ἀλίκης Δάκαρη ἡ κυρία Ἡλέκτρα Κασσαβέτη, οἱ κύριοι Παναγιώτης Βοκοτόπουλος καὶ Ἰωάννης Παπαποστόλου καὶ ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ἰωάννη Γκαγκάκη.

Ἡ Σχολὴ Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης

Συνεχίζεται γιὰ ὄγδοο χρονιά ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης. Ἐφέτος καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1997 θὰ διδασκτοῦν τρεῖς σειρὲς μαθημάτων:

Στὸν κύκλο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς θὰ διδάξει ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κύριος Γεώργιος Π. Λάββας μὲ θέμα «Ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ κληρονομιά». Στὸν κύκλο τῆς γλυπτικῆς θὰ διδάξει ἡ καθηγήτρια τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν κυρία Μαρίνα Λαμπράκη Πλάκα μὲ θέμα «Ἡ τέχνη τῆς γλυπτικῆς. Ἡ μορφικὴ τῆς γλώσσα» καὶ στὸν κύκλο τῆς ζωγραφικῆς ὁ καθηγητὴς κύριος Χρυσάνδος Χρήστου μὲ θέμα «Ἡ τέχνη τοῦ 17ου αἰῶνα. Τὸ Μπαρόκ». Τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς ἀναλυτικότερα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τετάρτη 27 Νοεμβρίου 1996

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ

Εἰσαγωγὴ στὸ πρόβλημα τῆς προστασίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κληρονομιάς. Ἡ νεοελληνικὴ πραγματικότητα.

ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

Εἰσαγωγὴ. Γλυπτικὴ, ἡ τέχνη τῆς διάρκειας, τῆς αἰωνιότητας. Μνήμη καὶ λήθη. Μνήμη, μνημεῖο, μνημειακὴ τέχνη. Τέχνη καὶ πόλη. Ἡ γλυπτικὴ ὡς παιδευτικὸς δεσμός. Ἡ γλυπτικὴ ὡς πανελλήνια γλώσσα. Ἡ λειτουργία τῆς γλυπτικῆς. Ἡ γλυπτικὴ μορφή ὡς μέτρο τοῦ χώρου. Ἡ μάζα. Ὁ ὄγκος. Φύση καὶ τέχνη. Ὑλ. Ἡ μορφικὴ κλίση τῆς ὕλης. Ἀφή καὶ ὑφή.

Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου 1996

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ

Βασικὲς ἔννοιες, ἰδεολογία καὶ δεοντολογία τῆς διατήρησης τῆς πολιτιστικῆς μνήμης. Τί εἶναι μνημεῖο, συντήρηση, ἀποκατάσταση, ἀναβίωση κλπ.

ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

Ἀπὸ τὴν ἄμορφη μάζα, στὴ γλυπτικὴ μορφή. Ἡ τεχνικὴ. Τὸ λάξευμα καὶ τὸ πλάσιμο. Ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ. Ἐπίπεδα, ἄζωνες, κατατομές. Μέτρο, κλίμακα, ἀναλογίες. Τὸ πλάσιμο καὶ τὸ φῶς. Ἡ τοπογραφία τοῦ φωτὸς στὴ γλυπτικὴ ἐπιφάνεια. Τὸ πρωτεῖο τῆς γλυπτικῆς, τὸ πρωτεῖο τῆς ζωγραφικῆς (τὸ πρωτεῖο τῆς ἀφῆς, τὸ πρωτεῖο τῆς ὄρασης). Τὸ Κλασικὸ καὶ τὸ Μπαρόκ.

Τετάρτη 11 Δεκεμβρίου 1996

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

'Η Ἀκρόπολη τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τὶς τέσσερις περιστάσεις, σὺς τρεῖς διαστάσεις. Ἀπὸ τὴ στατική, σὴ δυναμικὴ μορφή. Ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, σὴ χρονικότητα καὶ τὴν ἱστορία. Ἀπὸ τὸ θεῖο, σὸ ἀνθρώπινο. Κίνηση καὶ ρυθμός. Ἡ ἐπανάσταση τῆς κλασικῆς τέχνης σὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα.

Τετάρτη 18 Δεκεμβρίου 1996

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

'Ο ἀρχαιολογικὸς κῶρος τῶν Δελφῶν. Ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ἀνθρωποκεντρικὴ παράδοση. Ἡ κρίση τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἡ γένεση τῆς μοντέρνας γλυπτικῆς. Οἱ τελευταῖοι ἐκπρόσωποι τῆς παράδοσης: Ροντέν, Μπουρντέλ, Μαγιόλ, Ντεσιπώ. Ἐπανεκτίμηση τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Τετάρτη 8 Ἰανουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

'Ο ἀρχαιολογικὸς κῶρος τῆς Δήλου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ σὴ μοντέρνα γλυπτικὴ. Μπρανκούζι, Τζακομέτι, Χένρυ Μούρ.

Τετάρτη 15 Ἰανουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΠΛΑΚΑ

'Ο ἀρχαιολογικὸς κῶρος τῆς Ὀλυμπίας. Μοντέρνα καὶ σύγχρονη γλυπτικὴ. Μιὰ εἰσαγωγή. Ἡ μεταμόρφωση ὄλων τῶν στοιχείων τῆς γλυπτικῆς. Θέμα: Ἀφαίρεση, κῶρος, ὕλη, τεχνικὴ, χρόνος, κίνηση. Παραδείγματα.

Τετάρτη 22 Ἰανουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

'Ο ἀρχαιολογικὸς κῶρος τῆς Ἐπιδαύρου. Τί εἶναι ἡ τέχνη τοῦ 17ου αἰῶνα καὶ τί σημαίνει Μπαρόκ. Ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, σὴ γῆ. Καραβάτζιο καὶ Καραβατζικοί.

Τετάρτη 29 ' Ιανουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Πυθαγόρειον και ' Ηραϊον τῆς Σάμου. Μια ἄλλη κατεύθυνση τοῦ ἰταλικοῦ Μπαρόκ. Καράτσι και δημιουργοὶ τῆς Σκολῆς ' Ινκαμινάτι.

Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

' Ο ναὸς τοῦ ' Επικουρίου ' Απόλλωνος Τὸ Μπαρόκ στὴν ' Ισπανία και τὰ χαρακτηριστικά του. Ριμπέρα και Θουρμπαράν.

Τετάρτη 12 Φεβρουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Παλαιοχριστιανικά και βυζαντινὰ ' Η ὀλοκλήρωση τῶν κατακτίσεων τοῦ μνημεῖα τῆς Θεσσαλονίκης. ἰσπανικοῦ Μπαρόκ. Βελάσκειδ και Μουρίλλο.

Τετάρτη 19 Φεβρουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Τὸ ' Αγιον ' Ορος. Τὸ γαλλικὸ Μπαρόκ και ἡ πάλιν γιὰ ἰσορροπία. Πρώτες προσπάθειες και ἡ καθοριστικὴ συμβολὴ τοῦ Ζὼρζ ντε λά Τούρ. ' Άλλες προσπάθειες.

Τετάρτη 26 Φεβρουαρίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Τὰ Μετέωρα. ' Ο κλασικισμὸς τοῦ Πουσέν και ὁ ρόλος τοῦ φωτὸς στὴν τοπιογραφία τοῦ Κλώντ Λορραίν.

Τετάρτη 5 Μαρτίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Μονὴ Δαφνίου, Μονὴ ' Οσίου Λουκά, Νέα Μονὴ Χίου. Τὸ φλαμανδικὸ Μπαρόκ και ὁ δυναμισμὸς τῆς ζωῆς. Τὸ ἔργο τοῦ Ροῦμπενς σὰν ὀλοκλήρωση τοῦ Μπαρόκ και ἔκφραση τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Καθολικισμοῦ.

Τετάρτη 12 Μαρτίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ἄ Ο Μυσιρᾶς. Ἄ Από τὴ θρησκευτικὴ ζωγραφικὴ στὴν αὐλικὴ προσωπογραφία. Τὸ ἔργο τοῦ Ἄντιου βᾶν Νιάικ. Ἄλλες παράλληλες προσπάθειες.

Τετάρτη 19 Μαρτίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ἄ Ἡ μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Ρόδου. Τὸ ὀλλανδικὸ Μπαρόκ καὶ τὰ εἰδικὰ χαρακτηριστικά του. Κοινωνικὴ ὀργάνωση καὶ καλλιτεχνικὴ πορεία. Τὸ ἔργο τοῦ Φράνς Χάλς καὶ τῶν συνοδοιπόρων του.

Τετάρτη 26 Μαρτίου 1997

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΛΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ἄ Ὀ ρόλος καὶ τὸ χρέος Πολιτείας, Ἄ Ἐκκλησίας καὶ κοινωνίας στὴ διάσωση τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κληρονομίας σήμερα. Ἄ Ἡ ἐπιβολὴ τοῦ πνευματικοῦ στὸ σωματικό, τοῦ φωτός στὸ σκοτάδι. Τὸ ἔργο τοῦ Ρέμπραντ. Τὸ ἔργο τοῦ Βερμέερ σὰν ἄλλη ἀφετηρία.

Φέρεται σὲ γνῶση τῶν ἀκροατῶν τῆς Σχολῆς Διδασκαλίας τῆς Ἄ Ιστορίας τῆς Τέχνης ὅτι κατὰ τὶς ἡμέρες καὶ ὄρες τῶν μαθημάτων θὰ λειτουργεῖ στὸ ἰσόγειο τοῦ μεγάρου βιβλιοπωλεῖο. Θὰ πωλοῦνται οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἄ Εταιρείας καθὼς καὶ παλαιὰ καὶ δυσσεύρετα ἀρχαιολογικὰ βιβλία σὲ τιμὲς μειωμένες.

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΡΑΝΟΥ

Οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίᾳ τῶν Μακεδόνων θὰ ἀγνοοῦν τὴν γαστρονομικὴν δεινότητα καὶ τὴν μυθώδη γενναιοδωρίαν τοῦ ἀρχαίου Μακεδόνοϋ Κάρανου, τὴν ὁποίαν διδάσκει ἢ παρὰ τῷ μεταγενεσιτέρῳ συγγραφεῖ Ἀθηναίῳ σφζομένη περιγραφὴ πολυτελεστάτου συμποσίου, γενομένου μεταξὺ τοῦ 322 καὶ τοῦ 280 π.Χ. περίπου. Ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ διηγήσει προσώπων φαίνεται ὅτι ὁ ὁμώνυμος πρὸς τὸν γενάρχην τῶν Μακεδόνων Ἡρακλείδων Κάρανον πλούσιος καὶ μεγαλοπρεπὴς Μακεδὼν ἤκμασε κατὰ τὸ πρότερον ἥμισυ τοῦ τρίτου π.Χ. αἰῶνος. Ἡ διήγησις δὲν ἀναφέρει ποῦ ἔζη ὁ Κάρανος, ἀλλ' ἀπλῶς ὀνομάζει αὐτὸν Μακεδόνα. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τόπος τοῦ συμποσίου εἶναι ἢ τότε πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας Πέλλα, ἢ διαδεχθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ἀρχελαοῦ τὴν πρώτην πρωτεύουσαν Ἐδεσσαν, τὴν ἀκόμη καὶ σήμερον γραφικωτάτην πόλιν τῶν καταρρακτῶν, ὅπου ἐφύοντο τὰ περίφημα αὐτόματα ῥόδα τὰ ἔχοντα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἐξήκοντα φύλλα καὶ ὑπεριεροῦντα τῶν ἄλλων κατὰ τὴν εὐωδίαν.

Βεβαίως ἢ πολυτελεῆς διασκεδάσις, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος, δὲν ἦτο μία τῶν συνήθων διασκεδάσεων τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἦτο ἔκτακτος ἐορτή, τὴν ὁποίαν παρδείκνεν ὁ Κάρανος εἰς τοὺς φίλους ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ. Δὲν εἶναι δὲ καὶ ἄλλως εὐλογον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἦσαν πολὺ συχναὶ αἱ τοιαύτης μυθώδους πολυτελείας ἰδιωτικαὶ ἐσιᾶσεις, διότι θὰ καθίστων πολὺ ταχέως ἀμφίβολον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τοῦ πλουσιωτάτου ἰδιωτικοῦ θησαυροῦ.

Ὁ Ἀθήναιος παρατηρεῖ, συμφώνως πρὸς τὴν πληροφορίαν τοῦ Ἱππολόχου, παρὰ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνει τὴν περιγραφὴν, ὅτι τὸ Μακεδονικὸν τοῦτο δεῖπνον ὑπερέβαλε κατὰ τὴν πολυτέλειαν «τὰ πάντα πανταχοῦ γεγόμενα» δεῖπνα. Παρ' ὅλην δὲ τὴν ἐπιφυλακτικότητα, μετὰ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἢ ἐνδεχομένη ὑπερβολὴ τῆς περιγραφῆς, πάλιν συγκρατεῖ αὐτὴν εἰς τὰ δυνατὰ αὐτῆς ὅρια ἢ σκέγμις ὅτι προκειμένου περὶ γαμηλίου συμποσίου βαθυπλούτου Μακεδόνοϋ συγκωρεῖται καὶ ποιά τις ἀσωτία ἔχουσα ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἀποστολὴν νὰ κρατήσῃ ὅπωςδήποτε ὑψηλὰ τὸ γόν-

τρον τῆς περιουσίας τοῦ γαμβροῦ. Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν ὅτι ὁ γράφων τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Λυγκέα, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα παραλαμβάνει ὁ Ἀθήναιος, εἶναι ὁ Μακεδὼν Ἰππόλοχος, ὁ ὁποῖος ὡς φιλόπατρις ἀνὴρ γράφων πρὸς ξένον φίλον, προσεπάθησε νὰ μεταδώσῃ πρὸς ἐκεῖνον ὅλας τὰς λεπτομερείας, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν ἐκ τοῦ περιφήμου συμποσίου· φιλοτιμούμενος δὲ ἴσως νὰ καταπλήξῃ καὶ αὐτὸς τὸν ξένον φίλον διὰ τῆς κλιδοῦ τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ, δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι διήνθισεν ὁποσοδήποτε τὰς ἀναμνήσεις του. Ὁ Ἀθήναιος ἀποδίδει, ὡς φαίνεται, πιστῶς καὶ αὐτολεξεῖ τὸν Ἰππόλοχον.

Ὁ Ἰππόλοχος ὁ Μακεδὼν ἦτο σύγχρονος τῶν Σαμίων Λυγκέως καὶ Δούριδος (περὶ τὸ 280 π.Χ.), τῶν μαθητῶν τοῦ Ἐρεσίου Θεοφράστου († 287), τοῦ γνωστοῦ φιλοσόφου καὶ μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὅπως διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος ὁ Ἰππόλοχος εἶχε μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Λυγκέως συνάγει τὴν συμφωνίαν, ὅπως ἐκάτερος ἀνακοινοῖ εἰς τὸν ἄλλον δι' ἐπιστολῆς περιγραφὴν παντὸς ἐκτάκτου πολυτελείας καὶ λαμπρότητος δεῖπνου, ὅπερ ἤθελε τυχεὸν περιέλθει εἰς γνῶσιν αὐτοῦ. Εἰς τὴν δειπνητικὴν ταύτην καθ' ὅλου ἀλληλογραφίαν ὀφείλομεν καὶ τὴν γνῶσιν ἐπισήμων τινῶν ἀρχαίων δεῖπνων, τὰ ὁποῖα διέσωσεν μετ' ἄλλων ὁ ἐν πλείστοις πολυτιμότετος Ἀθήναιος.

Ἡ περιγράφουσα τοὺς γάμους τοῦ Μακεδόνοιο Καρανοῦ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰππολόχου ἦτο σπανία κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀθηναίου (170-230 μ.Χ.), διὰ τοῦτο δὲ ὁ συγγραφεὺς παρέχει μακρὰ αὐτῆς ἀποσπάσματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ γαμήλιον δεῖπνον.

Οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὸ δεῖπνον ἄνδρες ἦσαν εἴκοσι. Γυναῖκες δὲν συνέτρωγον, διότι τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐκράτει αὐτὰς μακρὰν τῶν τοιοῦτων ἀνδρικῶν συγκεντρώσεων εἰς χωριστὴν διασκέδασιν.

Προτοῦ εἰσελθῶσιν οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ δεῖπνου ὁ ἐστιῶν τοὺς φίλους εἶχε στεφανώσῃ ἕκαστον διὰ χρυσοῦς «σπλεγγίδος», ἥτις ἦτο εἶδος ιαροειδοῦς πανηγυρικοῦ καὶ ἑορτασίου καλύμματος τῆς κεφαλῆς. Αἱ σπλεγγίδες αὗται τοῦ Καρανοῦ εἶχον ἐκάστη ἀξίαν πέντε χρυσῶν δηλ. πέντε λιρῶν τῶν τότε χρόνων ἴσων περίπου πρὸς τριάκοντα σημερινάς.

Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο μόνον ἡ ἀρχὴ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ Καρανοῦ, διότι μόλις εἰσελθόν οἱ φίλοι καὶ ἐξηπλώθησαν εἰς τὰς κλῖνας τοῦ συμποσίου ἔλαβον νέον δῶρον ἀργυρᾶν φιάλην, ἧτοι τάσι, διὰ

νά πίωσιν οἶνον. Ἦτο αὖτις ἡ πρόποσις ἡ ὀρεκτικὴ ἢ ἄλλως λεγομένη καὶ πρόπομα. Ἐφοῦ ἐξεκένωσαν τὰ «ποτήρια», ἐδόθη εἰς ἕκαστον ἐντὸς χαλκοῦ δισκοειδοῦς πινακίου, Κορινθιακῆς κατασκευῆς, ἄρτος ἔχων τὸ αὐτὸ μέγεθος μὲ τὸ πινάκιον καὶ κόττες καὶ πάπιες καὶ φασιανοὶ καὶ χίνα καὶ ἄλλα πουλερικά ἐν ἀφθονίᾳ, ἕκαστος δὲ ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων λαβὼν δι' ἑαυτὸν ὅσα ἤθελε διεμοίραζε τὰ ὑπόλοιπα εἰς τοὺς ὀπισθεν ἰσταμένους ὑπηρέτας. Περιεφέροντο δὲ ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα φαγητά.

Ἐπειτα ἔρχεται ἄλλος δίσκος ἀργυροῦς μετ' ἄλλου πάλιν μεγάλου ἄρτου καὶ χῆνες καὶ λαγοὶ καὶ ἐρίφια καὶ ἄλλοι ἄρτοι καὶ περιστέρια καὶ τρυγόνια καὶ πέρδικες καὶ ὅσον πλῆθος ἄλλων πτηνῶν ὑπῆρχε. «Τὰ ἐχαρίσαμεν καὶ αὐτὰ εἰς τοὺς δούλους» λέγει ὁ Ἰππόλοχος «καί, ἀφοῦ ἐχορτάσαμεν, ἐπλύναμεν τὰς χεῖράς μας». Ἐπειτα ἐκομίθησαν πολλοὶ στέφανοι παντοδαπῶν ἀνθέων καὶ ἐν τέλει χρυσαὶ σπλεγγίδες ἔχουσαι τὸ αὐτὸ βάρος πρὸς τὸν πρῶτον στέφανον διὰ νὰ στεφανωθῶσιν οἱ διασκεδάζοντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον.

Ὁ Ἰππόλοχος ἔπειτα διηγεῖται ὅτι εἰς τὸ συμπόσιον παρίστατο καὶ Πρωτέας τις, ἀπόγονος τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου Πρωτέου, τοῦ υἱοῦ τῆς Λανίκης, ἡ ὁποία εἶχε χρηματίσει τροφὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὁ νεώτερος οὗτος Πρωτέας ἦτο τὸσον φοβερὸς οἰνοπότης, ὅπως ἄλλως τε ἦτο καὶ ὁ ὁμώνυμος πάππος του, ὁ φίλος καὶ νικητὴς ἐν τούτῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥστε ἔπιεν εἰς ὑγείαν ὄλων. Τὸ προπίνειν ὑπὲρ τῶν συνεσιωμένων εἶναι σήμερον ἐκδήλωσις φιλικῆς εὐγενείας καὶ ἀβρότητας, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς μικρᾶς συνήθως χωρητικότητος τῶν ποτηρίων δὲν δύναται νὰ λάβῃ καὶ ἐπικίνδυνον μορφήν. Ἀλλ' ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Καρανοῦ ἔπινον ἐκ μεγάλων κυλίκων ἢ καὶ «σκύφων χοαίων», τὸ δὲ κυριώτερον ὅτι ὁ προπίνων, ἵνα μὴ παραβῇ τὸν ἄνθρωπον τῆς συναναστροφῆς, ὄφειλε νὰ ἐκκενώσῃ τὸ ποτήριον, νὰ ἐκπῆ ὅπως ἔλεγον ἐκεῖνοι —τότε ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν ἦτο κοινὸν καὶ ἀσήμαντον τὸ κατόρθωμα τοῦ Πρωτέου. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλως οἱ Μακεδόνες ἦσαν ὀνομαστοὶ πόται διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος (III 91 σελ. 120). «Μακεδόνες δ', ὡς φησὶν Ἐφίππος ὁ Ὀλύμπιος, ἐν τῷ περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐκρῶντο μεγάλαις προπόσεσι, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπέζων καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν».

Ἐφοῦ ὁ οἶνος καὶ οἱ στέφανοι καὶ τὰ ἄνθη ἐξήγειραν ὀλίγον τὴν διάθεσιν καὶ ἀπεδίωξαν τὴν δυσάρεστον σοβαρότητα ἢ ὅπως χαριέντως λέγει ὁ ἀρχαῖος «ἧδη δὲ ἡμῶν ἡδέως ἀππλοτριωμένων τοῦ σωφρονεῖν» εἰσορμῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τὰ σμήνη τοῦ ἐλαφροῦ κόσμου, αὐλητρίδες καὶ μουσουργοὶ καὶ Ῥοδιαίτινες παίζουσαι σαμβύκην, «γυμναὶ δὲ ὅπως ἐφάνη, προσθέτει ὁ Ἰππόλοχος, ἂν καὶ μερικοὶ ἔλεγον ὅτι εἶχον χιτώνας». Ἐκ τοῦ χαριτολογήματος δύναται κανεῖς νὰ φαντασθῇ τὴν ἔκτασιν τοῦ διαφανοῦς τῶν χιτώνων.

Κατόπιν εἰσέρχονται ἄλλαι γυναῖκες φέρουσαι ἑκάστη δύο ληκύθους μύρου, μίαν ἀργυρᾶν καὶ μίαν χρυσοῦν, κωρητικότητος μιᾶς κοτύλης ἤτοι 80 περίπου δραμ., αἱ ὁποῖαι ἦσαν συνδεδεμένα διὰ χρυσοῦς κορδέλλας, καὶ ἔδωκαν εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων, ἵνα ἀλειφθῇ καὶ εὐθυμήσῃ ἐκ τῆς εὐωδίας τοῦ πολυτίμου μύρου. Ἦσαν ὅλα προῦπολελογοισμένα, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, μετ' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς γνώσεως τῶν τοιούτων λεπτομερειῶν τῆς εὐζωΐας καὶ τῆς περὶ τὰ συμποσιακὰ ζητήματα γαστρονομικῆς εὐαισθησίας ὡς καὶ τῆς ἀριστοτεχνικῆς ὄντως δεξιότητος πρὸς παράτασιν τῆς εὐωχίας διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ κόρου, ὥστε νὰ ὠχρηθῇ πρὸ αὐτῶν ἡ περιβόητος γαστρονομικὴ δεινότης τοῦ νεωτέρου Γάλλου ἀρεοπαγίτου Brillat-Savarin, τοῦ γράσαντος τὴν *Physiologie du goût* (1755-1826).

Δὲν εἴμεθα δὲ ἀκόμη εἰς τὴν δύσιν τῆς διασκεδάσεως, διότι νέος εἰσφέρεται τεράστιος ἀργυροῦς μετὰ παχεΐας ἐπιχρυσώσεως δίσκος, σχήματος τῶν μεγάλων τουρκικῶν ἀπλωτῶν ταγίων, μία περιουσία, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἰππολόχου «πλοῦτος ἀντὶ δειπνοῦ». Ἐντὸς τοῦ κολοσσιαίου τούτου δίσκου ἦτο τοποθετημένος ὀλόκληρος μέγας γητὸς κοῖρος ὕπιος, δεικνύων ἄνω τὴν κοιλίαν του γεμάτην μὲ χίλια καλά· διότι ἦσαν ἐντὸς αὐτοῦ γημένα τσίχλαι μετὰ τοῦ κοίρου καὶ μῆτραι καὶ συκαλλίδες (οἱ σπερινοὶ συκοφαγᾶδες) ἐν ἀπέρφῳ ἀφθονία καὶ κροκοὶ αὐγῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ στρεΐδια καὶ κένια θαλασσινά. Φαντάζεται πᾶς τις ἀποτέλεσμα τοῦ δαιμονίου ὄντως αὐτοῦ συνδυασμοῦ τῶν γεύσεων, τὴν νοσημιάδα τοῦ γεύματος καὶ τὴν ἐκ ταύτης προκληθεῖσαν μακαριότητα τῶν περιφήμων αὐτῶν κοιλιοδούλων, οἱ ὁποῖοι μετὰ ταῦτα ἔλαβον καὶ γωμὴ ἀπὸ καθαρὸν σιτᾶρι ἐντὸς πινακίου, τὸ ὁποῖον, ἐννοεῖται, ἐχαρίσθη εἰς τοὺς φιλοξενουμένους.

Μετὰ ἓν ποτήριον οἴνου, προσετέθη πρὸ τῶν συνδαιτυμόνων ζεστόν κατοικάκι ἐπὶ ἄλλου πάλιν ὁμοίου πινακίου μετὰ χρυσῶν κοκλιαρίων. Τότε ὁ Κάρανος, βλέπων ὅτι εἶχον πάρα πολλὰ μέχρι στενοχωρίας συσσωρευθῆ πρὸ τῶν ξένων του, διατάσσει νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς σφυρίδες (ζεμπίλια) καὶ ἄρτοφόρα σακκούλια πεπλεγμένα διὰ λωρίδων ἐλεφαντοκολλήτων, οἱ δὲ ξένοι ἐνθουσιασμένοι ἐχειροκρότησαν τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ γαμβροῦ, χαίροντες βεβαίως, διότι οὕτω περιέσφζον καὶ τὰ ἔως τότε δοθέντα εἰς αὐτούς. Ἐπὶ ἢ κολακευθεῖσα ἐλευθεριότης τοῦ Κάρανου νέους προσδέτει στεφάνους καὶ νέον διπλοῦν ληκύθιον μύρου χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν ἴσου βάρους πρὸς τὰ πρῶτα. Καὶ γίνεται νέα εἰσβολὴ ἐλαφροκόσμου ἄρρενος καὶ θήλειος, γυναῖκες θαυματοποιοὶ γυμναὶ κυβιστώσαι ἐπὶ ξιφῶν καὶ ἐκβάλλουσαι πῦρ ἐκ τοῦ στόματος.

Μετὰ τὸ πέρας καὶ τῆς «πράξεως» ταύτης τοῦ συμποσίου, οἱ συνδαιτυμόνες τρέπονται μετὰ ζωντανότου ζήλου καὶ θερμότητος πρὸς τὸ ποτόν, δοκιμάζοντες ὅλα τὰ εἶδη τῶν περιφήμων τότε οἴνων τῆς Θάσου καὶ τῆς Λέσβου καὶ τῆς Μένδης, τῆς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ σημερινῆς Καλλάντρας, κομισθέντων εἰς ἕκαστον ἐντὸς χρυσῶν ἀγγείων σεβαστοῦ μεγέθους! Μετὰ τὸν πότον παρουσιάζεται ὑάλινος δίσκος ἐντὸς ἀργυρᾶς θήκης, διαμέτρου δύο πήχεων περίπου, γεμάτος ὑπὲρ γάρια ὅλων τῶν εἰδῶν καὶ δίδεται εἰς ἕκαστον ἄρτοφόριον περιέχον ἄρτους τῆς Καππαδοκίας, δηλ. κατεσκευασμένους κατὰ τὸν Καππαδόκιον τρόπον, ὅπως δὲ ἐλέγομεν σήμερον γωμὶ γαλλικὸν ἢ γερμανικὸν κ.τ.λ. Ἐκ τούτων ἄλλα ἔφαγον καὶ ἄλλα ἔδωκαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Ἐπειτα νίπτουσιν ἐκ νέου τὰς χεῖρας καὶ στεφανοῦνται πάλιν καὶ λαμβάνουσι νέας χρυσαῖς σιλεγγίδας διπλασίου μεγέθους τῶν προτέρων καὶ ἄλλα δύο ληκύθια μύρου οἱ ἀκούραστοι καὶ ἀχόρταστοι συνδαιτυμόνες.

Ὅτε δὲ ἐπὶ τέλους ἐγένετο ἡσυχία ἀναπνοῆσας ἐκ τῆς κλίνης ὁ Πρωτεύας ζητεῖ ἓνα «σκύφον χοαῖον» ἢ ὅπως δὲ ἐλέγομεν σήμερον, ἐὰν εἶχομεν, ποτήρι «χιλιάρικον» (1 κοῦς = 3,283 γραμμάρια) καὶ ἀφοῦ τὸ ἐγένετο κρασὶ τῆς Θάσου καὶ ἔσταξε καὶ ὀλίγον νερὸν μέσα διὰ τὸν τύπον τὸ ἔπιεν ὅλον καὶ εἶπεν

Ὁ πλεῖστα πίνων πλεῖστα κ' εὐφρανθήσεται.

Τότε ὁ Κάρανος εἶπε: «Ἀφοῦ πρῶτος ἔπιες, κράτησε πρῶτος καὶ τὸ ποτήριον δῶρον· αὐτὸ δὲ δὴ εἶναι τὸ βραβεῖον καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι δὲ πίωσι». Μόλις ἤκουσαν ταῦτα ἐπετάχθησαν ὅλοι καὶ ἤρπα-

σαν, ὅπως ἐπρόφθασαν, τὰ ποτήρια. Εἷς ὅμως τῶν συνδαιτυμόνων μας μὴ δυνάμενος ὁ δυστυχὴς νὰ πῆ ἀνεκάθισεν εἰς τὴν κλίνην καὶ ἔκλαιεν, ἐπειδὴ ἔμεινεν ἄσκυφος δηλ. χωρὶς ποτήρι. Ὁ Κάρανος τότε κατὰ χάριν τοῦ δίδει κενὸν τὸ ποτήριον! Ἐν εἶδος πολεμικοῦ μεταλλίου ἄνευ διεμβολῶν!

Ἐπειτα νέα πάλιν διάνθισις τῆς διασκεδάσεως. Χορὸς ἑκατονταμελὴς εἰσέρχεται καὶ γάλλει τὸν γαμήλιον ὕμνον ἀρμονικώτατα. Μετὰ ταῦτα δὲ θωπεύει τοὺς ὀφθαλμοὺς νέα ἐμφάνισις ὀρχηστρίδων, αἱ ὁποῖαι παριστάνουσι Νύμφας καὶ Νηρηΐδας. Μετὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν οἱ συμποσιάζοντες ἐξακολουθοῦσι καρτερικώτατα τὴν διασκέδασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἤρχισε νὰ σκοιναιάζῃ, ἀνοίγεται ὁ οἶκος ἀφαιρουμένων τῶν λευκῶν παραπαισμάτων, τὰ ὅποια περιελάμβανον τὰ πάντα γύρω, καὶ ἀνεφάνησαν δῆδες λειτουργοῦσαι διὰ μηχανημάτων καὶ Ἐρωτες καὶ Ἐρμαῖ καὶ Ἀρτέμιδες καὶ Πᾶνες ὡς ἀγαλμάτια φωτίζοντα μὲ ἀργυροῦς λαμπτήρας. «Ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς ἐθαυμάζομεν τὰ μηχανικὰ αὐτὰ κατορθώματα» λέγει ὁ Ἰππόλοχος, «περιεφέροντο εἰς ἕκαστον σουβλισμένοι μὲ ἀργυρᾶς Μακεδονικᾶς θηρευτικᾶς λόγχας, τὰς καλουμένας σιθύνας, ἐντὸς δίσκων ἀργυρῶν τετραγώνων μὲ χρυσαῖς ταινίας ἀγριόχοιροι, ὅμοιοι πρὸς ἐκείνους τῶ ὄντι τοὺς μυθικοὺς Ἐρυμανθίους!

Καὶ τὸ θαῦμα εἶναι ὅτι, ἐν ᾧ ἤμεθα κατάκοποι ἐντελῶς καὶ ζαλισμένοι ἀπὸ τὴν μέθην, ὁσάκις ἐβλέπομεν ὅτι ἐφέρετο τίποτε, ὅλοι ἐσοκωνόμεθα εἰς τὰ πόδια καὶ συνηρχόμεθα ἐκ τῆς μέθης». Βεβαίως ἀξίζει νὰ θαυμάσῃ κανεὶς τοὺς φίλους τοῦ Κάρανου μεθ' ὅλην τὴν δόσιν τῆς χαριτολόγου ὑπερβολῆς, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἰππόλοχος. Πρέπει δὲ καὶ νὰ τοὺς ζηλεύσῃ, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὅλα τὰ πολυτελῆ σκεύη τῆς τραπέζης περιήρχοντο εἰς τὴν κυριότητά των καὶ ἐστοιβάζοντο εἰς τὰ ζεμπίλια καὶ τοὺς σάκκους, περὶ τῶν ὁποίων εἶχε πάλιν ὁ πλοῦσιος Ἀμφιτρύων φροντίσει, ὡς εἶδομεν, ὡσεὶ φιλοτιμούμενος, ὅπως οἱ ξένοι τοῦ ξεσηκώσουσιν σχεδὸν τὸ σπίτι του. Ἐπὶ τέλους κατὰ Μακεδονικὸν ἔθος ἐπικρατοῦν εἰς τὰς πολυανθρώπους διασκεδάσεις δίδεται διὰ σάλπιγγος τὸ σύνθημα τοῦ τελευταίου δείπνου. Ὁ Κάρανος διατάσσει τοὺς ὑπνρέτας νὰ περιφέρωνται μὲ μικρὰ ποτήρια καὶ οὕτω ἔπινον κατὰ μικρὰς δόσεις ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῆς προηγηθείσης ἀκρατοποσίας.

Σημειωτέον ἐν παρόδῳ ὅτι ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων «ἀρχόμενοι μὲν ἐν μικροῖς ἔπινον, πλησθέντες δὲ ἐν

μεγάλοι», ὅπως, δικαίως θαυμάζων διὰ τὸ ἀντίστροφον τοῦ πράγματος, ἀναφέρει ὁ ἄρχσιος Ἐνάκαροις παρὰ τῷ Διογένει τῷ Λαερτίῳ.

Ἐπειτα εἰσέρχεται ὁ γελωτοποιὸς Μανδρογέννης, ἀπόγονος τοῦ περιφήμου ἐκείνου Στράτωνος τοῦ Ἀθηναίου, καὶ προκαλεῖ τοὺς γέλωτας ὄλων χορεύων μάλιστα καὶ μετὰ τῆς ὑπερογδοκονταετοῦς γυναικός του. Μετὰ τὴν ὀρεκτικὴν αὐτὴν ἀνάπαυλαν εἰσέρχονται τὰ ἐπιδόρπια καὶ προσφέρονται εἰς ἕκαστον ἐντὸς πλεκτῶν ἔλεφαντοκολλήτων σάκκων τραγήματα, ἥτιι διάφοροι ξηροὶ καρποὶ καὶ διάφορα εἶδη γλυκυσμάτων, Κρητικῶν καὶ Σαμιακῶν καὶ Ἀθηναϊκῶν μετὰ τῶν θηκῶν αὐτῶν. Ἀφοῦ ἐτελείωσε καὶ ἡ διατύπωσις αὕτη οἱ συνδαιτυμόνες ἀπέρχονται τέλος πάντων ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Καραάνου, ἡ δὲ μέριμνα καὶ ὁ φόβος διὰ τὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν συναπεκόμιζον ἐκ τοῦ γάμου, εἶχε τόσον διεγείρει τὰ νεῦρά των, ὥστε οὐδεμίαν ἠοδάνοντο πλέον μέθην. «Σὺ δὲ μόνον» γράφει κλείων τὴν πρὸς τὸν Λυγκέα ἐπιστολὴν ὁ Ἰππόλοχος, «ἐν Ἀθήναις μένων μακαρίζεις τὸν ἑαυτὸν σου, διότι ἀκούεις τὰς φιλοσοφικὰς θέσεις τοῦ Θεοφράστου, τρώγων θυμάρια καὶ εὔζωμα (ρόκαν) καὶ τοὺς ὠραίους στρεπτοὺς καὶ θεώμενος τὰς ἐορτὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Χύτρων. Ἡμεῖς δὲ, διασκεδάσαντες καὶ φαγόντες πλοῦτον ἀντὶ μερίδων, ἀπλήθομεν ἐκ τοῦ δεῖπνου τοῦ Καραάνου ζητοῦντες νὰ ἀγοράσωμεν ἄλλοι μὲν οἰκίας, ἄλλοι δὲ ἀγροὺς καὶ ἄλλοι δούλους».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΤΟΥ ΕΝΑΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕΝΤΟΡΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ

1-4, 189-191, 221-222, 249-251

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Οί έλληνικές άνασπλώσεις, Πρακτικά τής Δεύτερης Συνεδρίας τών
εταίρων 1-183 (Ομιλίες 5-79· Συζήτηση 79-87· Παράρτημα πρώτο:
Οί παλαιότεροι γιά τις άνασπλώσεις 90-163· Παράρτημα δεύτερο:
Τò ζήτημα τοῦ ναοῦ τής 'Αφαίας 164-179· 'Ο Χάρτης τής Βενετίας
180-183)· Α' Τακτική Γενική Συνέλευση τοῦ 1996 193-207· Δωρεές
πρός τήν 'Εταιρεία 192, 259· Τά γλυπτά τοῦ Μουσείου Τεγέας 258-
259· Η Σχολή Διδασκαλίας τής 'Ιστορίας τής Τέχνης 260-263

ΕΠΕΤΕΙΟΙ

253

ΠΕΝΘΗ

192

ΕΓΚΩΜΙΑ

Σωτήριος Δάκαρης 252-253· 'Ο Σωτήρης Δάκαρης ώς έπιγραφικός
καί ιστορικός 254-257

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Χαρακτηριστικά τής 'Αθηναϊκής Δημοκρατίας 210-220

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ

Τò 'Επταπύργιο: Ένα μνημείο τής Θεσσαλονίκης 208-209

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

Νικόλαος Σ. Ζαφειρόπουλος (1912-1996) 223-247

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Γεωργίου Π. Οικονόμου, Τò συμπόσιον τοῦ Καρανού 264-270

ΕΙΚΟΝΕΣ

1, 53, 87, 112, 129, 146, 152-154, 164-171, 224, 229, 250

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΑΝΟΛΗ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ, Βεργίνα ΙΙ: 'Ο «τάφος τῆς Περσεφόνης»
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ, 'Η προϊστορικὴ κατοίκησις τῆς
'Ελλάδος καὶ ἡ γένεσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους

ALEXANDER PAPAGEORGIOU VENETAS, Athens: The Ancient
Heritage and the Historic Cityscape in a Modern Metropolis

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗ, Βυζαντινὲς τοιχογραφίαι τῆς Μέσα Μάνης
ΜΑΝΟΛΙΣ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ, Vergina II: The «Tomb of Persephone»

ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΥ, 'Ακρωτήρι Θήρας: Οἱ τοιχογραφίαι τῆς
Δυτικῆς Οἰκίας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Τὰ ἀρχαῖα τῆς 'Ελλάδος κατὰ τὸν Πόλεμο
1940-1944

ERNST BUSCHOR, Τὸ ἑλληνιστικὸ πορτραῖτο. Μετάφραση Γεωργίου Σ.
Δοντᾶ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Μαραθῶν. 'Αρχαιολογικὸς ὁδηγὸς

ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΩΝΑΣΟΓΛΟΥ, 'Η «Οἰκία τοῦ τάφου τῶν τριπόδων» στῆς
Μυκῆνες

ΕΡΣΗΣ ΜΠΡΟΥΣΚΑΡΗ, 'Η ἐκκλησία τοῦ 'Αγίου Γεωργίου τῶν 'Ελλή-
νων στὴ Βενετία

ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ, Μικρὰ κείμενα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, 'Η περιπέτεια τῆς ἑλληνικῆς 'Αρχαιολο-
γίας στὸν βίον τοῦ Χρήστου Καρούζου

ΘΕΟΔΟΣΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ, Τὸ μικρὸ τόξο τοῦ Γαλερίου
στὴ Θεσσαλονίκη

ΝΤΟΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ, 'Ο μυκηναικὸς πολιτισμὸς

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΓΚΟΦΑ, 'Η νεολιθικὴ Νέα Μάκρη: 'Η κεραμεικὴ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, Οἱ ἑλληνικὲς ἀναστηλώσεις

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, 'Η ξυλόστεγος παλαιοχριστιανικὴ βασι-
λικὴ τῆς μεσογειακῆς λεκάνης (ἀνατύπωση σὲ ἕναν τόμο)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, Τὰ ὑλικά δομῆς τῶν 'Αρχαίων 'Ελλή-
νων καὶ οἱ τρόποι ἐφαρμογῆς αὐτῶν (ἀνατύπωση σὲ ἕναν τόμο)

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΗ, Καλλιέργης, ὅλης Θετταλίας ἄριστος ζω-
γράφος (ἀνατύπωση)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, 'Η ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Παρθενῶνος
(ἀνατύπωση σὲ ἕναν τόμο)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΤΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, 'Ο Μαραθών. 'Αρχαιολογικός ὁδηγός (καὶ σὲ ἀγγλικὴ μετάφραση)

ΑΛΚΜΗΝΗΣ Α. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, Τὰ γλυπτὰ τοῦ Μουσείου Τεγέας. Περιγραφικὸς κατάλογος

ΘΕΟΔΟΣΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ, Τὸ μικρὸ τῶξο τοῦ Γαλερίου στὸ 'Αρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῆς Θεσσαλονίκης

ΕΛΕΝΑΣ WALTER ΚΑΡΥΔΗ, Τὸ ἑλληνικὸ σπίτι. 'Ο ἐξευγενισμὸς τῆς κατοικίας στὰ ὑστεροκλασικὰ χρόνια

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΟΥΝ

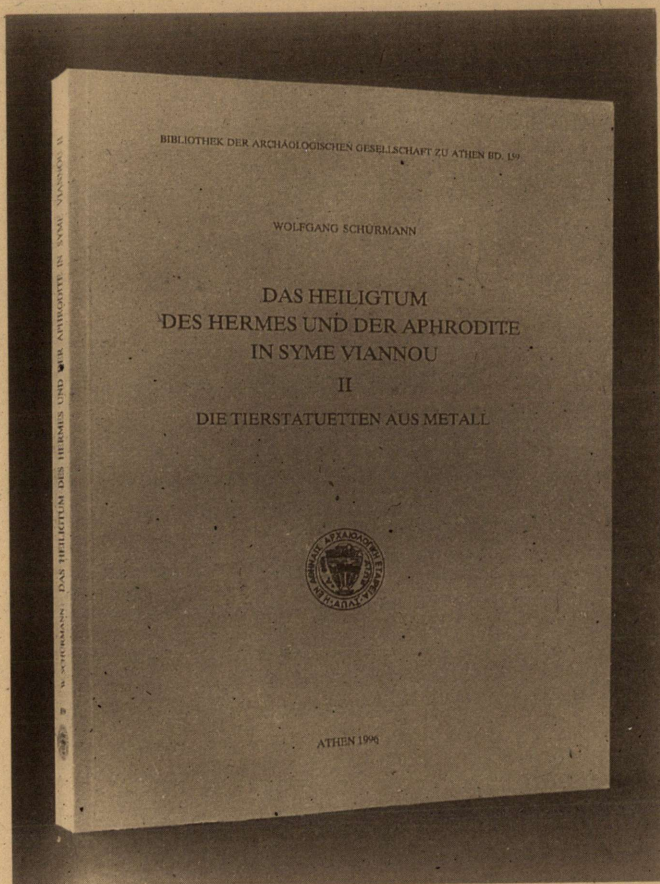
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Χ. ΠΕΤΡΑΚΟΥ, 'Ο Μαραθών (σὲ γερμανικὴ μετάφραση)

ΝΤΟΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ, 'Υστεροελλαδικὰ σφραγιστικὰ δακτυλίδια μὲ θρησκευτικὲς παραστάσεις

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΓΚΟΦΑ, 'Η νεολιθικὴ 'Αττικὴ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ, Βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

WOLFGANG SCHÜRMANNS

DAS HEILIGTUM DES HERMES UND DER APHRODITE
IN SYME VIANNOU

II. Die Tierstatuetten aus Metall

ATHEN 1997